

Sygn. akt I C 39/19

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2019 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Eliza Skotnicka

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Schick

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2019 roku w Kłodzku

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko H. Ć.

o zapłatę 1308,69 zł

I.umarza postępowanie co do kwoty 543 zł ;

II.dalej idące powództwo oddala.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) S.A. z/s w B. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od pozwanej kwoty 1308,69 zł z odsetkami umownymi równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od 22 listopada 2018 r. oraz kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie 8 czerwca 2017r. weksla do zapłaty w dniu 20 listopada 2018 r. kwoty wskazanej na wekslu 1638,69 zł. Powód wezwał pozwaną do wykupu weksla. Pozwana po wezwaniu dokonała wpłaty 330 zł i zaprzestała spłaty reszty roszczenia. Pozwana podpisując własnoręcznie kalendarz spłat raty znała doskonale wysokość zobowiązania i termin spłaty.

Strona powodowa pismem z 20 lutego 2019r. cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia co do 543 zł.

Pozwana H. Ć. nie zajęła stanowiska w sprawie, nie stawiała się też na rozprawie, z tego też względu Sąd wydał wyrok zaoczny.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana H. Ć. 8 czerwca 2017 r. zawarła z (...) S.A z/s w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Zgodnie z umową kwota udzielonej pożyczki wynosiła 2000,00 zł, całkowita kwota do zapłaty 3888,00 zł, spłata w 24 miesięcznych ratach po 162 zł, płatnych do 19. dnia każdego miesiąca poczynając od 19 lipca 2017 r. do 19 czerwca 2019 r. Oprocentowana według stopy stałej w wysokości 9,61 % w skali roku (odsetki umowne). Całkowity koszt pożyczki 1888 zł, w tym opłata przygotowawcza 129,00 zł, wynagrodzenie prowizyjne 1301,00 zł, wynagrodzenie z tytułu przyznania na wniosek pożyczkodawcy (...), o którym mowa w pkt 15 w wysokości 250 zł, rzeczywista roczna stopa oprocentowania 104,68 %.

W §8 umowy postanowiono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od

daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca zobowiązany jest do zachowania 30. dniowego okresu wypowiedzenia warunków umowy. Pożyczkodawca ma prawo wypełnić weksel in blanco na zasadach określonych w deklaracji wekslowej w przypadku, gdy opóźnienie płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30. dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, a także w terminie 14 dni od dnia wypowiedzenia umowy pożyczki. Zgodnie z § 4.1 jeżeli pożyczkobiorca nie spłaci w terminie poszczególnych rat lub ich części niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym, od którego pożyczkodawca nalicza odsetki za opóźnienie za każdy dzień w wysokości równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481§ 2¹ k.c.

Według §4.2 umowy w przypadku, gdy pożyczkobiorca zalega z zapłatą jakiegokolwiek z rat lub jej części, pożyczkodawca ma prawo podjąć następujące działania windykacyjne: monity telefoniczne, upomnienie pisemne lub odbyć wizytę w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy, informując każdorazowo pożyczkobiorcę o wymaganym zadłużeniu, określając warunki spłaty.

Na zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana wystawiła weksel własny in blanco i zgodnie deklaracją wekslową upoważniła stronę powodową do wypełnienia tego weksla na sumę odpowiadającą jej zadłużeniu łącznie z kosztami sądowymi, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Strona powodowa pismem z 21 listopada 2018 r. wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem terminu 30 dni, wskazując że wszystkie zobowiązania pozwanej dotyczące tej umowy stały się wymagalne. Jednocześnie zawiadomiono pozwaną w tym piśmie, że wystawiony przez pozwaną weksel in blanco został wypełniony i wezwano pozwaną do jego wykupu w ciągu 30 dni, pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową.

Dług na dzień wystawienia pisma wynosił 1 638,69 zł, w tym:

- kwota niespłaconej pożyczki 1624,00 zł;
- umowne odsetki z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki 14,69 zł.

Pozwana H. Ć. dokonała na rzecz strony powodowej wpłat na poczet spornej umowy łącznie 3137 zł, w tym:

- 20 lipca 2017r. – 170 zł;
- 6 września 2017r. – 154 zł;
- 19 września 2017r. – 162 zł;
- 20 października 2017r. – 162 zł;
- 13 grudnia 2017r. – 170 zł;
- 12 stycznia 2018r. – 170 zł;
- 23 stycznia 2018r. – 170 zł;
- 14 marca 2018r. – 172 zł;
- 13 kwietnia 2018r. – 172 zł;
- 16 maja 2018r. – 180 zł;
- 13 czerwca 2018r. – 180 zł;

- 6 lipca 2018r. – 100 zł;
- 14 sierpnia 2018r. – 160 zł;
- 17 września 20118r. – 142 zł;
- 8 listopada 2018r. – 330 zł;
- 12 grudnia 2018r. – 160 zł;
- 13 grudnia 2018r. – 3 zł;
- 28 stycznia 2019r. – 180 zł;
- 11 lutego 2019r. – 200 zł;

Dowód:

- umowa pożyczki gotówkowej k. 17 – 22;
- deklaracja wekslowa k. 23;
- weksel własny in blanco k. 3;
- wypowiedzenie umowy pożyczki k. 4;
- zestawienie wpłat pozwanej k. 28.

Pożyczkodawca wypełnił weksel wystawiony przez pozwaną na kwotę 1638,69 zł, płatny w B. do 20 listopada 2018 r.

Dowód:

- wypełniony weksel k. 3.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało umorzeniu co do 543 zł, wobec cofnięcia pozwu w części i zrzeczenia się roszczenia, zaś w pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Strona powodowa dochodziła roszczeń z weksla własnego in blanco wystawionego przez pozwaną H. Ć..

Ocenę zasadności roszczeń strony powodowej w świetle podniesionych zarzutów dokonywać należy w oparciu o reguły rządzące zobowiązaniami wekslowymi przewidziane w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936r. prawo wekslowym (Dz.U. nr 37, poz. 282, dalej pr. weksl.). Podkreślić trzeba, że wystawiony przez pozwaną weksel własny in blanco był w istocie wekslem gwarancyjnym, którego funkcją było zabezpieczenie przyszłego długu wystawcy weksla, przy czym wysokości długu nie można było się określić w chwili wystawienia weksla. Szczególne cechy weksla gwarancyjnego powodują, że abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego względem stosunku cywilnoprawnego, leżącego u podstaw tego zobowiązania, doznaje w odniesieniu do tych weksli poważnych ograniczeń. Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z 7 stycznia 1967 r. (III CZP 19/66, OSNC 1968 z. 5, poz. 79) mającej moc zasady prawnej wyjaśnił, że w wypadku wystawienia weksla mającego na celu zabezpieczenie wierzytelności, zobowiązanie cywilne wystawcy nie wygasa, lecz istnieje nadal. Wskutek tego wierzycielowi przysługuje, obok roszczenia pierwotnego wynikającego ze stosunku cywilnoprawnego, nowe roszczenie oparte na wekslu. Przedmiot obu roszczeń jest jednak ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz, przy czym z chwilą zaspokojenia wygasa zobowiązanie dłużnika i wierzyciel powinien zwrócić mu weksel. Jeśliby dochodził wierzytelności wekslowej, to spotkałby się z zarzutem, że wierzytelność, na której zabezpieczenie został wystawiony weksel, nie istnieje, a zatem zobowiązanie wekslowe

także wygasło. Ponieważ weksel jedynie zabezpiecza wiarygodność cywilną, przeto dłużnikowi przysługują przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie mu przysługują przeciwko roszczeniu cywilnemu. Zamieszczony w przepisach działu I prawa wekslowego art. 10 dopuszcza wobec posiadacza weksla podniesienie zarzutu uzupełnienia weksla In blanco sprzecznego z porozumieniem tylko w wypadku nabycia weksla w złej wierze albo z rażącym niedbalstwem. Sąd Najwyższy w wyroku z 18 listopada 1999 r. sygn. I CKN 215/98 (OSNC 2000/7-8/128) wyjaśnił, że z powołanego przepisu wynika (a contrario), że wobec osoby, która otrzymała weksel in blanco, ten, kto go jej wręczył, może powoływać się na niezgodne z udzielonym upoważnieniem uzupełnienie weksla in blanco bez żadnych ograniczeń (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 1999 r., I CKN 51/98, OSNC 2000, nr 2, poz. 27, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 342/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141).

W niniejszej sprawie uprawnionym z weksla – remitentem jest strona powodowa, zaś wystawcą weksla pozwana, a zatem strony stosunku podstawowego, który legł u podstaw wystawienia tego weksla. Z tego powodu, w świetle powyższych rozważań prawnych, pozwanej przysługiwało prawo podnoszenia wszystkich zarzutów, także dotyczących stosunku podstawowego.

W ocenie Sądu strona powodowa nie udowodniła, wbrew obowiązkom wynikającym z art. 6 k.c. i 232 k.p.c., że dochodzona należność jest wymagalna i została należycie wyliczona. Strona powodowa nie wskazała za jaki okres i od jakiej kwoty naliczała odsetki umowne, jak rozliczała dokonane przez pozwaną wpłaty. Podkreślić należy, że zgodnie z umową oraz deklaracją wekslową strona powodowa zobowiązana była przed wypowiedzeniem umowy, uprzedzić o swoim zamiarze pozwaną oraz wezwać ją o zapłaty zaległych rat pożyczki w terminie 7 dni. Powódka nie przedstawiła dokumentów potwierdzających wykonanie tego obowiązku. Natomiast z zestawienia wpłat dokonywanych przez pozwaną wynika, że na dzień sporządzenia pisma zawierającego wypowiedzenie umowy tj. 21 października 2018r. pozwana dokonała wpłat na łączną sumę 2264 zł, podczas gdy zgodnie z harmonogramem rat powinna uiścić do 19 października 2018r. 15 rat po 162 zł czyli 2430 zł, a zatem jej zaległość wynosiła 166 zł, zaś wraz z ratą należną w październiku 2018r. łącznie 328 zł. W ocenie Sądu wypowiedzenie umowy pismem z dnia 21 października 2018r. zostało dokonane niezgodnie z umową. Powódka nie wezwała pozwanej do uiszczenia niewielkiej zaległości w terminie 7 dni, z zastrzeżeniem że dopiero brak spłaty może być podstawą wypowiedzenia umowy oraz wypełnienia weksla in blanco.

W ocenie Sądu wypowiedzenie umowy było przedwczesne, a zatem weksel został wypełniony niezgodnie z postanowieniami deklaracji wekslowej. Strona powodowa nie wykazała, aby prawidłowo wypowiedziała umowę pożyczki, a także że doręczyła pozwanej wezwanie do zapłaty zaległości w terminie 7 dni. Brak jest też dowodu doręczenia pozwanej pisma oznaczonego datą 21 października 2018r. Strona powodowa nie wykazała też w jaki sposób wyliczyła dochodzoną należność. Nie można wykluczyć, że pozwana dokonałaby spłaty, gdyby strona powodowa, zgodnie z postanowieniami umowy, wezwała ją do zapłaty zaległości w terminie 7 dni z zastrzeżeniem, że brak spłaty spowoduje wypowiedzenie umowy i postawienie całego roszczenia w stan natychmiastowej wymagalności. Podkreślić należy, że na dzień zamknięcia rozprawy tj. 14 marca 2019r. pozwana dokonała spłaty 3137 zł, zaś według harmonogramu na ten dzień wymagalnych było 20 rat po 162 zł, zatem należność 3240 zł, zatem niedopłata wynosiła zaledwie 103 zł.

Już z powyższych względów powództwo jako przedwczesne podlegało oddaleniu.

Jednocześnie Sąd zauważa, że umowa łącząca strony zawiera szereg postanowień, które były niekorzystne dla pozwanej jako konsumenta, a które zostały pozwanej narzucone, bez możliwości ich negocjowania. Wątpliwości budzi zasadność pobrania opłaty 250 zł tytułem wynagrodzenia za (...).

Zgodnie z treścią art 385¹ §1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób spreczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Według § 3 cyt. przepisu

nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Klauzula generalna z art. 385¹ §1 kc zawiera dwa kryteria oceny postanowienia umowy jako niedozwolonego, tj. dobre obyczaje i interesy konsumenta. Dobre obyczaje są w zasadzie równoważnikiem “zasad współżycia społecznego”, natomiast “interesy” konsumenta należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu bowiem znaleźć uzasadnienie takie okoliczności, jak zdrowie konsumenta, czy też jego czas zbędnie tracony, dezorganizacja toku życia, zawodu (patrz: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga Trzecia. Zobowiązania. Tom I, pod redakcją Gerarda Bieńka, W – wa 2002, s.137. Zgodnie z zawartym w tym przepisie szczególnym kwalifikatorem naruszeń, muszą to być naruszenia “rażące”. Nadto ustawodawca w art. 385³ kc wprowadził przepis, który ma charakter reguły interpretacyjnej, ukierunkowując ocenę konkretnego postanowienia w umowie konsumenckiej, kiedy zachodzą w tym przedmiocie wątpliwości. Zawarte w tym przepisie wyliczenie postanowień, choć obszerne, ma charakter jedynie przykładowy, a cechą wspólną wymienionych tam klauzul jest, że jako takie nie są one zabronione w obrocie powszechnym ani konsumenckim, a jedynie mogą zostać uznane za niedozwolone wobec konsumentów. W myśl art. 385³ kc pkt 17 w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego. Klauzula generalna zawarta w art. 385¹ §1 k.c. znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich bez względu na to, czy przy ich zawieraniu posłużono się wzorcem umowy, czy też nie. Zauważyć przy tym należy, że w treści umowy konsumenckiej zawartej z użyciem wzorca mogą poza postanowieniami z tego wzorca znaleźć się również postanowienia uzgodnione indywidualnie z konsumentem; a także, wobec wąsko ujętego pojęcia “postanowień uzgodnionych indywidualnie”, postanowienia na których treść konsument nie miał żadnego wpływu. Nie ulega wątpliwości, że obowiązująca i powszechnie aprobowana w prawie obligacyjnym zasada swobody umów, realizowana może być jedynie pod kontrolą prawa. Sąd może bowiem dokonywać oceny, czy dane postanowienia zawartej umowy są zgodne z obowiązującym prawem. Istnieją przeto przewidziane prawem instrumenty umożliwiające kontrolę umowy, które mogą być również wykorzystywane do kontroli sprawowanej z uwagi na specyficzny interes konsumenta. Ocena dokonywana w toczącym się między przedsiębiorcą a konsumentem sporze (in concreto), może dotyczyć sposobu korzystania z prawa podmiotowego (art. 5 k.c.), a więc w jaki sposób umowa jest realizowana wobec konsumenta, a także kontroli treści umowy w oparciu o przepisy art. 58 k.c. i 353¹ k.c.

O ile postanowienia uzgodnione indywidualnie podlegają ocenie w świetle art. 58 k.c., 353¹ k.c. i 5 k.c., a ponadto na podstawie art. 385¹ §1 k.c., o tyle postanowienia z wzorca oraz postanowienia, na których treść konsument nie miał wpływu, a także umowy konsumenckie zawarte bez posłużenia się wzorcem podlegają ocenie w świetle cyt. wyżej klauzuli generalnej z art 385¹ §1 k.c.

Zgodnie bowiem z cyt. wyżej przepisem art. 385¹ §2 k.c. postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta. W myśl tego przepisu sankcja przy kontroli dokonywanej w konkretnej sprawie polega na tym, że postanowienie umowne uznane za niedozwolone staje się bezskuteczne, natomiast umowa jest wiążąca w pozostałym zakresie. W przeciwieństwie do unormowania z art. 58 k.c., ani doniosłość zakwestionowanego postanowienia dla któregokolwiek z kontrahentów nie ma znaczenia dla ubezskutecznienia tego postanowienia, ani na miejsce takiego postanowienia nie wchodzi dyspozycja normy prawnej.

Sankcja z art. 385¹ §1 i 2 k.c. jest bardziej dotkliwa dla przedsiębiorcy zważywszy, że niejako **automatycznie “ex lege” usuwa z umowy to właśnie postanowienie**, które “obliczone” było na przysporzenie mu jakichś korzyści.

W ocenie sądu, wynagrodzenie określone w Części C 1 pkt 1. 4 ppkt c umowy w zw. z pkt 15 umowy jest typową niedozwoloną klauzulą umowną, na której sformułowanie pozwana nie miała żadnego wpływu, a podpisała tylko gotowy formularz przedłożony jej wraz z wnioskiem przez pośrednika pożyczkodawcy. Z tych względów sąd uznał, że dochodzenie przez stronę powodową kwoty 250 zł z tytułu wynagrodzenia w związku z przyznaniem pozwanej (...), jest nieuprawnione w świetle przepisów o klauzulach niedozwolonych. Strona powodowa nie uzgadniając z

pozwaną warunków tego bliżej nieokreślonego pakietu uznała, że należy się jej wynagrodzenie, nie bacząc, czy jest to świadczenie ekwiwalentne. Nie bez znaczenia jest, że pożyczka udzielona została na niekorzystnych dla pozwanej warunkach, gdyż rzeczywista stopa oprocentowania wynosiła aż 104,68% w skali roku. Z tych względów należało uznać, że cała kwota zadłużenia powinna w dniu zawarcia umowy wynosić maksymalnie 3638 zł (3888 zł – 250zł), a w konsekwencji rata miesięczna 151,58 zł (3638 zł podzielona na 24 raty). Wówczas na dzień zamknięcia rozprawy wymagalne raty (20 rat x151,58 zł) wynosiłyby 3031,60 zł, zaś wpłaty pozwanej 3137 zł.

Strona powodowa cofnęła pozew i zrzekła się roszczenia co kwoty 543 zł, którą zapłaciła pozwana w toku postępowania. Mając na uwadze art. 203 k.p.c. i art. 355 k.p.c. Sąd umorzył postępowania w tym zakresie.

Z tych wszystkich powodów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku zaocznego.